

ПРОБЛЕМА ДУАЛІЗМУ ЧАСУ В ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМАХ

доц. Дерев'янка Ю.М.

Сумський державний університет (Україна)

Концепція дуалізму є досить важливою теорією в галузі наукових досліджень. Ця теорія була вперше розроблена у галузі лінійного програмування, але вона має багато напрямів використання, в т.ч. природничу та інтуїтивну інтерпретацію в деяких суміжних галузях знань, зокрема, нелінійне програмування, мережева теорія та теорії ігор.

Метою нашого дослідження є систематизація методологічних підходів до вивчення дуалізму (дуальності) фактору часу в економічних дослідженнях. Задачами даного дослідження є: вивчення поглядів вчених на природу двоїстості (дуалізму, дуальності) часу в цілому, її прояв в економічній теорії, порівняння різних поглядів на вплив проблеми дуальності часу на сучасний розвиток економічних систем [1].

Особливість впливу дуальності фактору часу на соціально-економічні процеси має кілька взаємопов'язаних проявів, зокрема: час-тривалість і час-порядок (у побуті час виконує дві функції: служить для вимірювання тривалості процесів і встановлення порядку подій); час як основа економічних законів і обмежуючий фактор в просторово-часовому розвитку; час, як якісна та кількісна характеристики явищ; час як відносні визначення і категорії (вчора, в минулому, в майбутньому, плановий і фактичний період, стратегія і тактика інше) і час як конкретні значення вимірювань (години, дні, роки інше); час, як короткострокові та довгострокові явища; час як проблема максимізації прибутку та мінімізації витрат (розв'язання проблеми максимізації прибутку є також вирішенням проблеми мінімізації витрат, за умови незмінної виробничої функції і вартості ресурсів); астрономічний (календарний) і функціональний час; час як економічний ресурс, що характеризується інтервальною тривалістю і необоротністю ходу.

Час в економіці виражає впорядкованість незворотної послідовності в економічній діяльності й пізнанні. Досить повне відображення часових аспектів економіки в економічній теорії – особливо складна, багато в чому не вирішена задача. Проте в науковій літературі виділено цілий спектр категорій часу, що відповідають різним типам процесів, що протікають в економіці. Особлива складність часових аспектів економіки в економічній теорії, невирішеність цього завдання зумовлені тією обставиною, що фахівці з економічної теорії досліджують економічні процеси використовуючи астрономічний або календарний час. Об'єктивно ж існує лише функціональний час, який утворюється усіма без винятку реальними процесами, в тому числі й економічними.

1. Derev'yanko, Yuriy. Time Duality in Economic Systems [Текст] / Yuriy M. Derev'yanko // Механізм регулювання економіки. – 2013. – № 2. – С. 12–17.

Дерев'янка, Ю.М. Проблема дуалізму часу в економічних системах [Текст] / Ю.М. Дерев'янка // Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 6–8 травня 2014 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. - Суми : СумДУ, 2014. - Т.1. - С. 51-52.